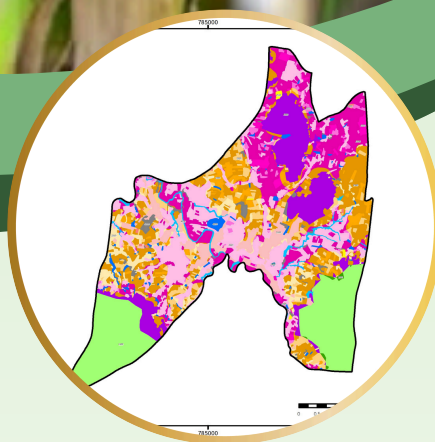

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน

อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

สถานีพัฒนาที่ดินเลย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเลย
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย ¹	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-11
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-11

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเลย	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) **วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ** ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

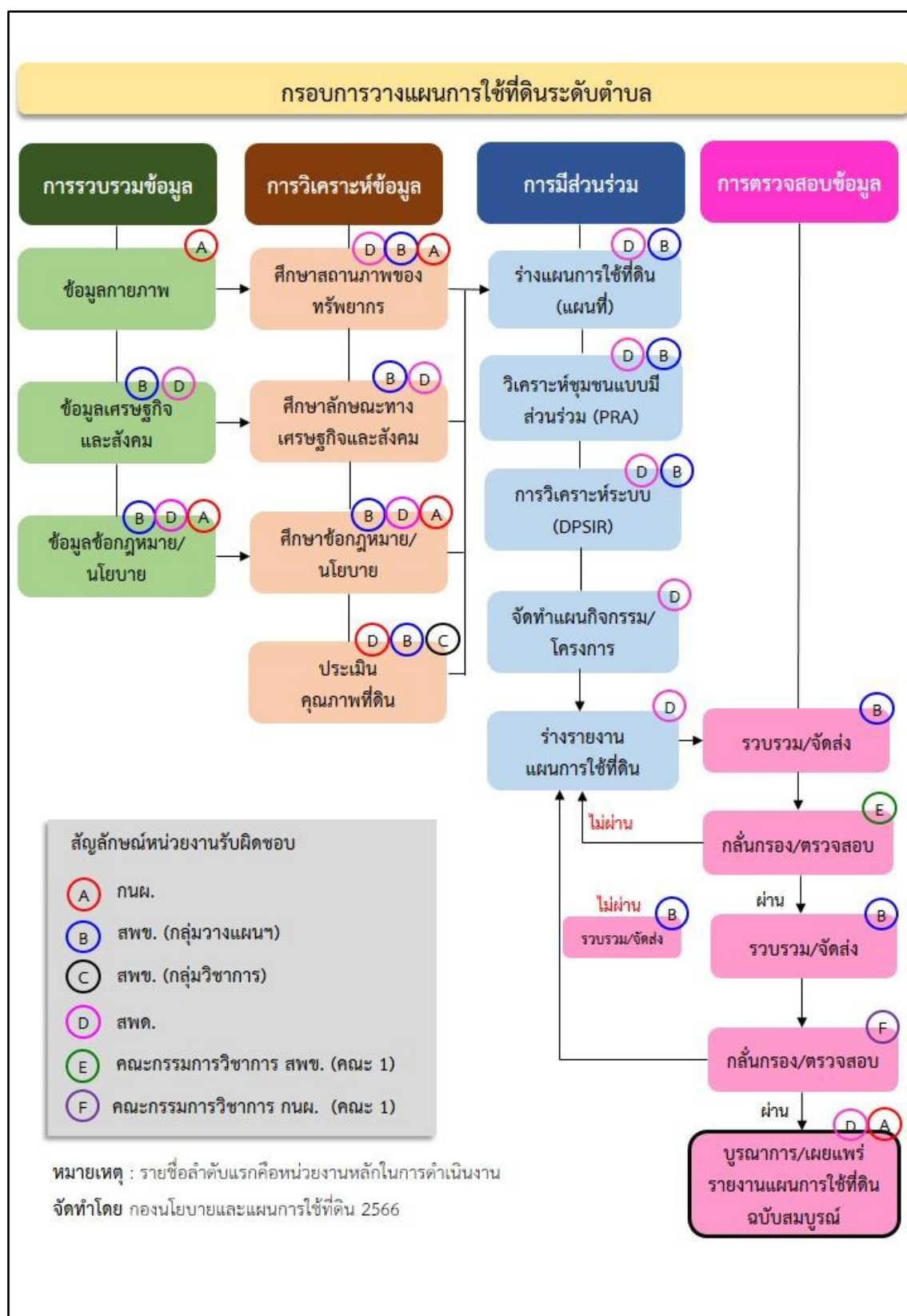
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ชื่อสัตย์ โปร่งใส จริ่งใจ มุ่งมั่นพัฒนา” (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคัน, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอกุหลาบ มีพื้นที่ประมาณ 38.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,149 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลภูหอ ตำบลห้วยสีเสียด อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลแก่งศรีภูมิ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยสีเสียด อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

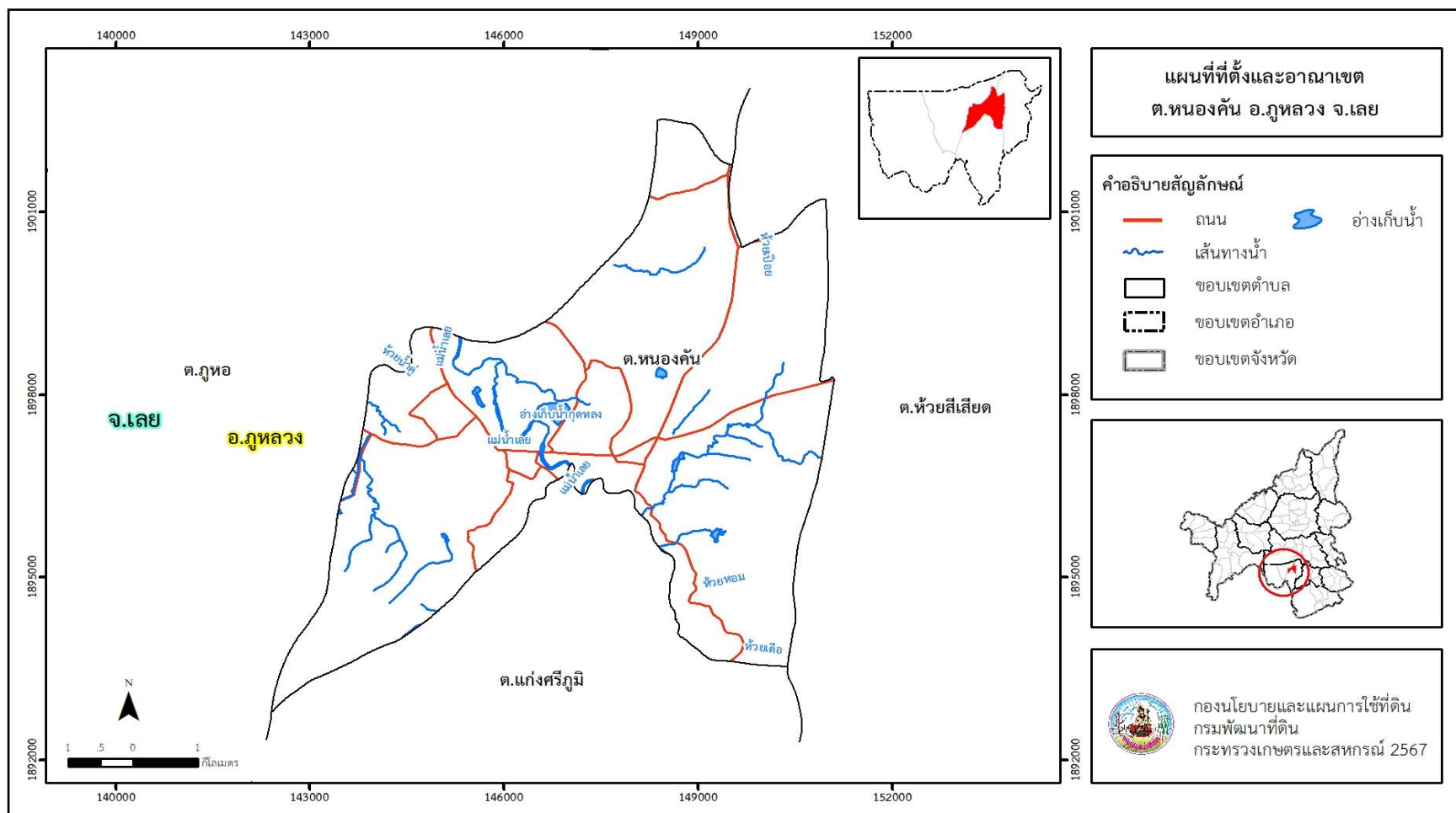
หมู่ที่ 1 บ้านหนองคัน	หมู่ที่ 6 บ้านโนนสว่าง
หมู่ที่ 2 บ้านแก่งบง	หมู่ที่ 7 บ้านห้วยนา
หมู่ที่ 3 บ้านอุมมะนาว	หมู่ที่ 8 บ้านดอนหอ
หมู่ที่ 4 บ้านหนองเอี่ยน	หมู่ที่ 9 บ้านศรีภูหลวง
หมู่ที่ 5 บ้านห้วยหอม	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขาที่มีความสูงระหว่าง 300-1,000 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เช่น ภูหอ ภูหมากเค็ง มีแม่น้ำเลยไหลผ่านตอนกลางของตำบล และมีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยเดื่อ ห้วยน้ำคู้ ห้วยเปือย ห้วยหอม

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 25.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 15.5 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,289.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 125 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 256.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตร จังหวัดเลย ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

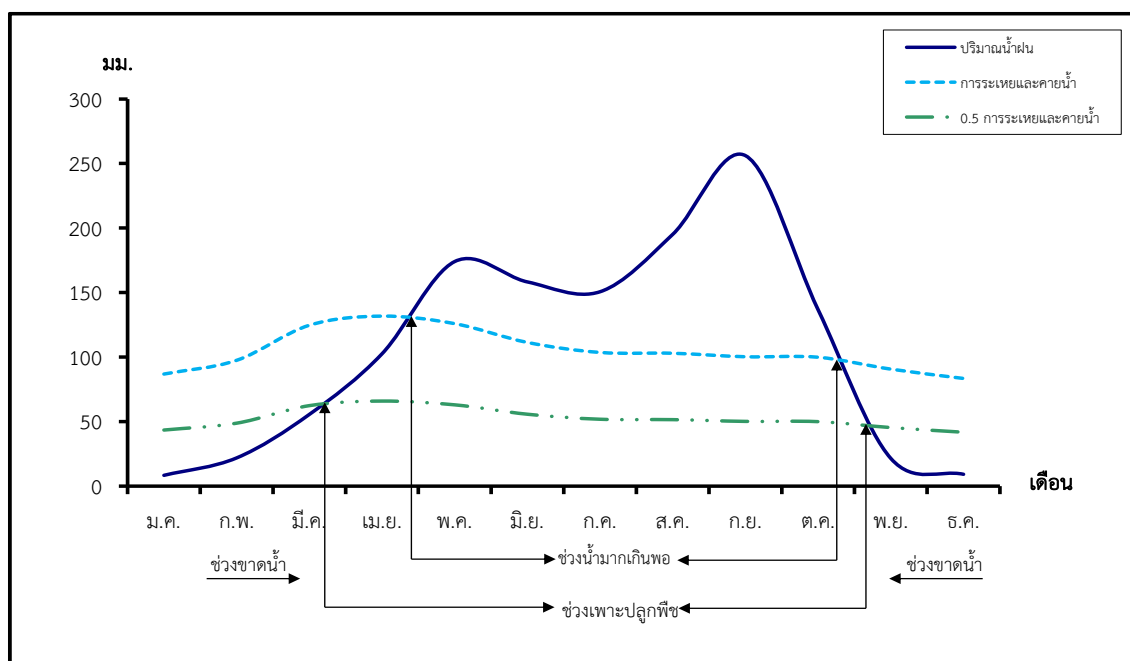
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย^{/1}

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{/2} (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ^{/2} (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	15.5	29.7	21.5	75.0	8.3	1.7	86.8	8.2
ก.พ.	17.3	32.4	23.8	70.0	21.8	2.9	97.4	21.0
มี.ค.	20.4	35.0	26.6	69.0	55.5	6.1	124.6	50.6
เม.ย.	22.6	35.7	28.0	73.0	102.5	9.7	131.7	85.7
พ.ค.	23.8	34.4	27.6	82.0	174.0	16.9	125.9	125.6
มิ.ย.	24.2	33.8	27.8	83.0	158.2	15.4	111.3	118.2
ก.ค.	24.0	33.0	27.4	84.0	150.6	17.8	103.5	114.3
ส.ค.	23.8	32.5	26.9	86.0	195.1	19.7	102.9	134.2
ก.ย.	23.4	32.2	26.5	88.0	256.1	19.5	100.2	150.6
ต.ค.	22.1	31.5	25.5	86.0	136.6	10.9	99.8	106.7
พ.ย.	19.4	31.2	24.0	82.0	21.4	3.6	90.6	20.7
ธ.ค.	16.1	29.4	21.6	78.0	9.1	1.2	83.4	9.0
เฉลี่ย	21.1	32.6	25.6	79.7	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,289.2	125.4	1,258.2	944.8

หมายเหตุ : ^{/1} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{/2} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเลย

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,308 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 14,981 ไร่ หรือร้อยละ 62.03 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 5,122 ไร่ หรือร้อยละ 21.21 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาไร่

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 6,809 ไร่ หรือร้อยละ 28.20 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,315 ไร่ หรือร้อยละ 5.44 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา สัก ปาล์มน้ำมัน

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,686 ไร่ หรือร้อยละ 6.98 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะขาม ไม้ผลผสม แก้วมังกร

5) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่เลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 6,744 ไร่ หรือร้อยละ 27.93 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 764 ไร่ หรือร้อยละ 3.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 352 ไร่ หรือร้อยละ 1.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่ทิ้งขยะ พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,308	5.42
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	137	0.57
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	926	3.83
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	210	0.87
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	2	0.01
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	33	0.14
A	พื้นที่เกษตรกรรม	14,981	62.03
A100	นาไร่	15	0.06
A101	นาข้าว	4,970	20.58
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	137	0.57
A200	ไร่ไร่	48	0.20
A202	ข้าวโพด	591	2.45
A202/A412	ข้าวโพด/มะขาม	7	0.03
A203	อ้อย	5,687	23.55
A204	มันสำปะหลัง	468	1.94
A204/A412	มันสำปะหลัง/มะขาม	6	0.02
A229	พริก	2	0.01
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	13	0.05
A301	ไม้ยืนต้นผสม	5	0.02
A302	ยางพารา	867	3.59
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	3	0.01
A303	ปาล์มน้ำมัน	82	0.34
A304	ยูคาลิปตัส	81	0.34
A304/A305	ยูคาลิปตัส/สัก	10	0.04
A305	สัก	236	0.98

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

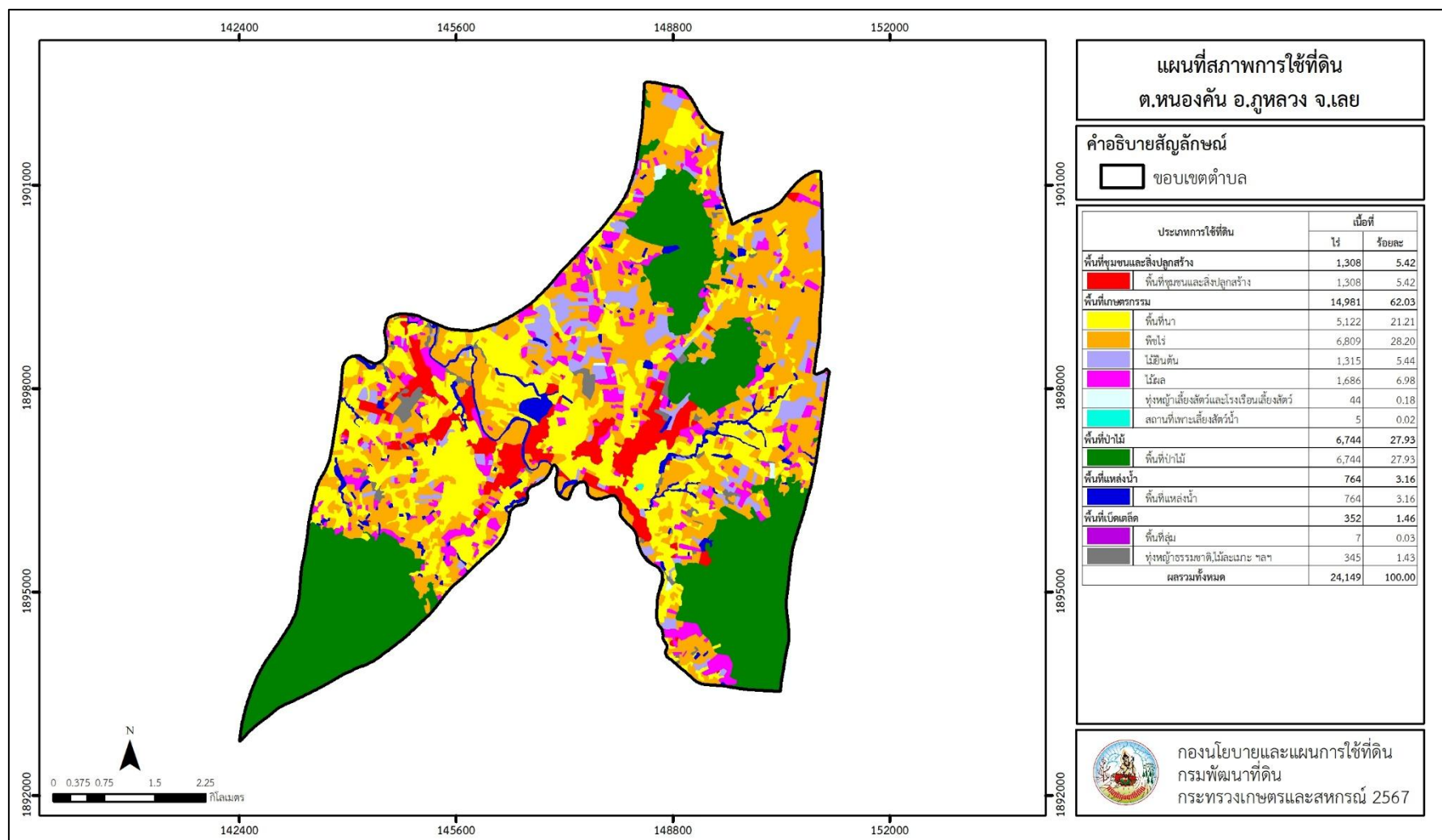
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A308	กระถิน	18	0.07
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	7	0.03
A401	ไม้ผลผสม	139	0.57
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	14	0.06
A405	มะพร้าว	23	0.10
A407	มะม่วง	10	0.04
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	6	0.02
A410	น้อยหน่า	5	0.02
A411	กล้วย	38	0.16
A412	มะขาม	1,342	5.56
A412/A426	มะขาม/แก้วมังกร	1	ns
A413	ลำไย	21	0.09
A426	แก้วมังกร	80	0.33
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	42	0.17
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	2	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	5	0.02
F	พื้นที่ป่าไม้	6,744	27.93
F200	ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่	72	0.30
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	6,672	27.63
M	พื้นที่เปิดเตล็ด	352	1.46
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	331	1.37
M201	พื้นที่ลุ่ม	7	0.03
M405	พื้นที่ถม	5	0.02
M701	ที่ทิ้งขยะ	9	0.04
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	764	3.16
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	293	1.21
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	82	0.34
W201	อ่างเก็บน้ำ	105	0.43
W202	บ่อน้ำในไร่นา	284	1.18
ผลรวมทั้งหมด		24,149	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองคัน มีประชากรรวม 4,616 คน แยกเป็นชาย 2,327 คน เป็นหญิง 2,289 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 119.47 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,572 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 915 ครัวเรือน หรือร้อยละ 58.51 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน กรมส่งเสริมการเกษตร 657 ครัวเรือน หรือร้อยละ 41.79 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองคัน	1,572	2,327	2,289	4,616
หมู่ที่ 0 หนองคัน	1	11	4	15
หมู่ที่ 1 หนองคัน	134	229	217	446
หมู่ที่ 2 แก่งบง	209	410	357	767
หมู่ที่ 3 อุ่มมะนาว	121	172	172	344
หมู่ที่ 4 หนองเอี่ยน	167	254	240	494
หมู่ที่ 5 ห้วยหอม	118	241	235	476
หมู่ที่ 6 โนนสว่าง	260	373	383	756
หมู่ที่ 7 ห้วยนา	155	237	296	533
หมู่ที่ 8 ดอนหอ	116	184	182	366
หมู่ที่ 9 ศรีภูหลวง	291	216	203	419

ที่มา : กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนคร้วเรือน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน (คร้วเรือน)	ร้อยละ
จำนวนคร้วเรือนทั้งหมด¹⁾	1,572	100.00
- จำนวนคร้วเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	915	58.21
- จำนวนคร้วเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนคร้วเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	657	41.79

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย มีพื้นที่รวมทั้งหมด 24,149 ไร่ และมีจำนวนคร้วเรือนทั้งหมด 1,572 คร้วเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยคร้วเรือนละ 15.36 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 14,981 ไร่ หรือร้อยละ 62.03 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยคร้วเรือนละ 16.37 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนคร้วเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 915 คร้วเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ข้าว และมันสำปะหลัง ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค หากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางคร้วเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้คร้วเรือนเฉลี่ยปีละ 264,158 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 71,109 บาท รายจ่ายคร้วเรือนเฉลี่ยปีละ 177,553 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 47,796 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้คร้วเรือนมากกว่ารายจ่ายคร้วเรือนปีละ 86,604 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 23,313 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหนองคัน	163,647	49,912	27,881	22,717	264,158	71,109	177,553	47,796
หมู่ที่ 1 หนองคัน	170,832	41,485	17,929	16,045	246,290	73,163	145,348	43,177
หมู่ที่ 2 แก่งบง	137,465	54,955	30,954	18,633	242,007	59,222	142,679	34,915
หมู่ที่ 3 อุ่มมะนาว	123,735	141,234	44,849	20,654	330,472	83,371	199,960	50,446
หมู่ที่ 4 หนองเอี่ยน	221,215	31,275	18,195	14,398	285,082	79,700	117,175	32,759
หมู่ที่ 5 ห้วยหอม	114,531	50,102	27,102	28,430	220,165	53,806	104,523	25,544
หมู่ที่ 6 โนนสว่าง	143,294	31,576	35,638	18,412	228,921	60,567	327,260	86,585
หมู่ที่ 7 ห้วยนา	245,111	67,567	28,341	51,457	392,476	113,945	206,359	59,911
หมู่ที่ 8 ดอนหอ	119,730	46,719	22,905	20,338	209,692	52,960	102,878	25,983
หมู่ที่ 9 ศรีภูหลวง	171,034	11,455	21,663	16,238	220,390	70,665	152,277	48,825

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูค้อ – ภูกระแต เนื้อที่ 2,052 ไร่
- (2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากุหลาบ เนื้อที่ 2,120 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 3,164 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 3,270 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 167 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 1,197 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 3,229 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 8,559 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 7,727 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหนองคัน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,293.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองคัน มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

- 1) แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำเลย ห้วยเตือ ห้วยน้ำคู้ ห้วยเปือย และห้วยหอม

2) แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำกุดหลวง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหนองคัน มีจำนวน บ่อบาดาลราชการจำนวน 21 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 15 หน่วย แผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 185 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Nao-sicIA ชุดดินนาอ้อ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,133 ไร่ หรือร้อยละ 21.26 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 13 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 724 ไร่ หรือร้อยละ 3.00 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Bg-mw-clB ดินบ้านจ้องที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 178 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Cg-clC ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,917 ไร่ หรือร้อยละ 12.08 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Cg-md-clD ดินเชียงของที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 127 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ch-gclC ชุดดินเชียงคาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,093 ไร่ หรือร้อยละ 4.52 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Kld-gm-clB/b ดินกลางดงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 333 ไร่ หรือร้อยละ 1.38 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ml-gclD ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 510 ไร่ หรือร้อยละ 2.11 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Png-slB ชุดดินโพนงาม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 878 ไร่ หรือร้อยละ 3.64 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Png-slC ชุดดินโพนงาม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,616 ไร่ หรือร้อยละ 14.97 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Png-slD ชุดดินโพนงาม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 659 ไร่ หรือร้อยละ 2.73 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Png-mw-slB ดินโพนงามที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 428 ไร่ หรือร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Wk-slC ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 290 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 114 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 6,879 ไร่ หรือร้อยละ 28.48 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 85 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 1,893 ไร่ หรือร้อยละ 7.83 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินเชียงคาน (Ch) ชุดดินมวกเหล็ก (Ml) และชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	649	2.69
AC-mw,col-sIA*	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	75	0.31
AC-pd,col-sIA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	185	0.77
Bg-mw-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	178	0.74
Cg-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,917	12.08
Cg-md-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	127	0.53
Ch-gclC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,093	4.52
Kld-gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	333	1.38
ML-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	510	2.11
Nao-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	5,133	21.26
Png-mw-slB	2-5	50-100	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	428	1.77
Png-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	422	1.75
Png-slB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	456	1.89
Png-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,300	9.52
Png-slC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,316	5.45
Png-slD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	659	2.73
Wk-slC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	290	1.20
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	114	0.47

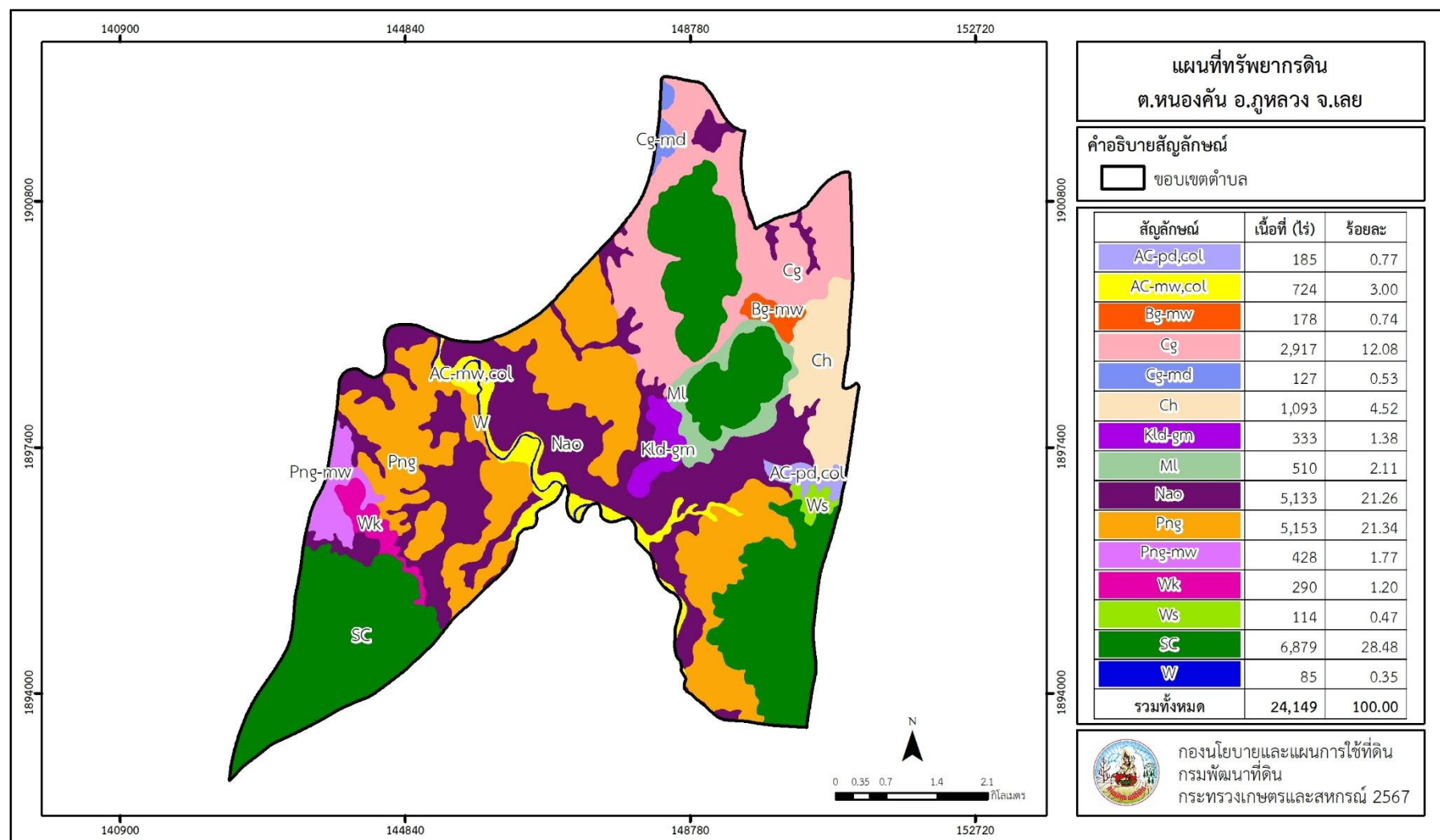
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,879	28.48
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85	0.35
รวมทั้งหมด											24,149	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองคัน คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรม
- 2) พบแมลงศัตรูพืช และโรคพืชระบาด (หนอนกออ้อย ราดำ)
- 3) ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง
- 4) น้ำไม่เพียงพอในหน้าแล้ง
- 5) น้ำมันแพง
- 6) ยาเสพติด
- 7) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลหนองคัน คือ

- 1) ต้องการสารปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์)
- 2) เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) เพื่อเพิ่มธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุในดิน
- 3) ต้องการตรวจวิเคราะห์ดิน
- 4) ความต้องการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ และแหล่งน้ำส่วนตัวที่ต้นเงิน พร้อมระบบส่งน้ำไปยังพื้นที่ที่ขาดแคลน
- 5) ต้องการบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร พร้อมโซล่าเซลล์
- 6) เพิ่มราคาผลผลิต
- 7) ต้องการเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร
- 1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.4) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.5) ความต้องการด้านอาหาร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

2.4) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 7 ประการ คือ

- 3.1) ดินเสื่อมโทรม
- 3.2) พบแมลงศัตรูพืช และโรคพืชระบาด (หนอนกออ้อย ไรดำ)
- 3.3) ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง
- 3.4) น้ำไม่เพียงพอในหน้าแล้ง
- 3.5) น้ำมันแพง
- 3.6) ยาเสพติด
- 3.7) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 4.5) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 4.6) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

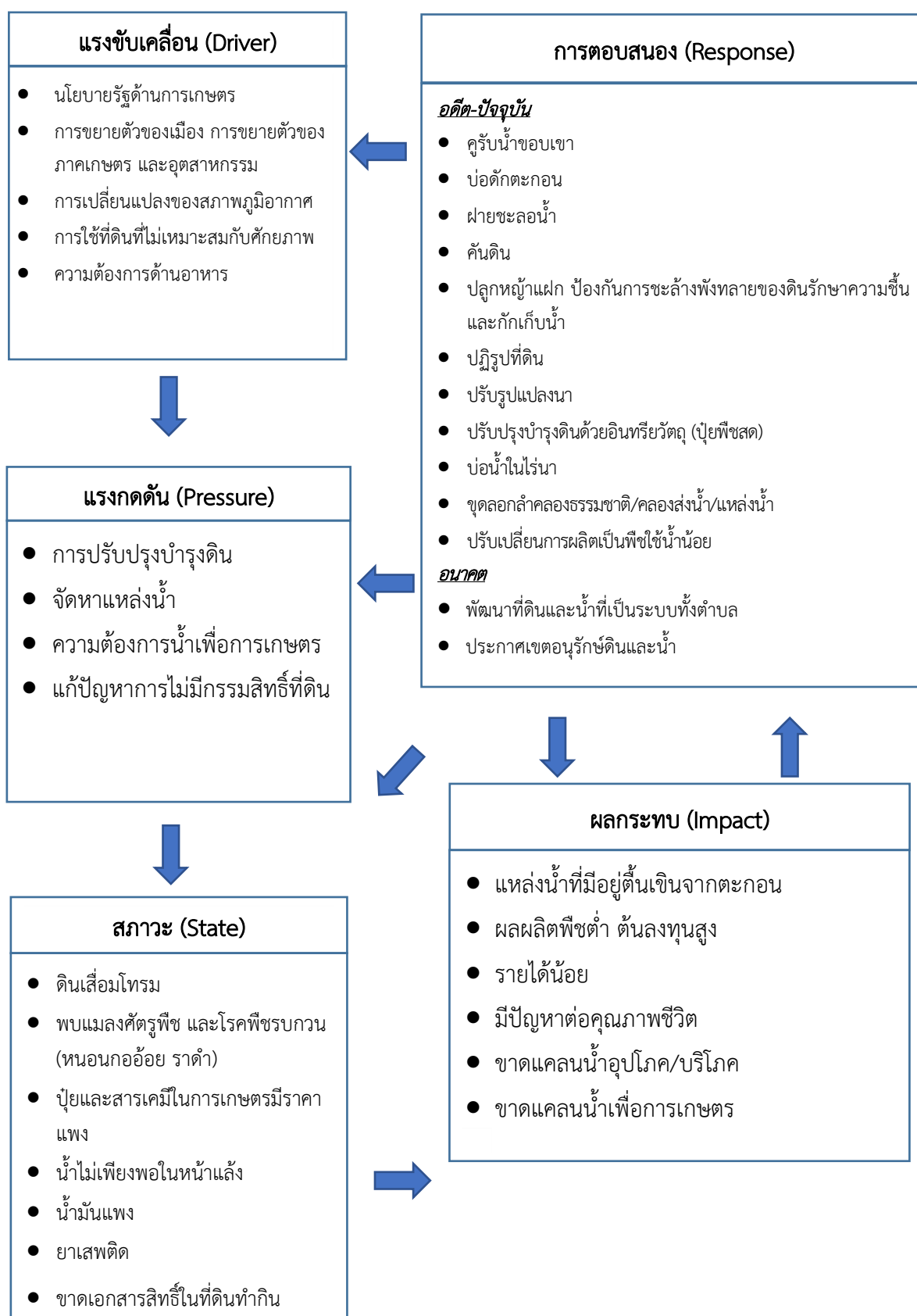
อดีต-ปัจจุบัน

- 1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 2) บ่อดักตะกอน
- 3) ฝายชะลอน้ำ
- 4) คันดิน
- 5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 6) ปฏิรูปที่ดิน
- 7) จัดที่ดินโดย คทช.
- 8) ปรับรูปแบบนา
- 9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- 10) บ่อน้ำในไร่นา
- 11) ขุดลอกลำคลองธรรมชาติ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- 1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- 2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้ (รูปที่ 4-2)

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกเดือนกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม

2) ข้าวนาปี – ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม และปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังการเก็บเกี่ยวข้าว ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

1) พืชไร่ ที่นิยมปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะขาม

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ชนิดพืช												
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าวนาปี												
2. ข้าวนาปี+ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. พืชไร่												
2. ไม้ยืนต้น												
3. ไม้ผล												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อผลการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพด อ้อย ไม้ผลผสม

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ข้าวโพด	อ้อย	ไม้ผลผสม
AC-mw,col-slA	S2os	S2os	S2os	S2os	S2os	S2s
AC-mw,col-slA*	S2o	S2o	S2o	S2o	S2os	S1
AC-pd,col-slA	S2s	N	N	N	S3o	N
Bg-mw-clB	S2ewon	S2on	S2on	S2on	S2ons	S2n
Cg-clC	S3ewo	S2en	S2n	S2en	S2ens	S2n
Cg-md-clD	N	S3e	S2ewrn	S3e	S3e	S2ewrn
Ch-gclC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r
Kld-gm-clB/b	S2ewon	S2on	S2on	S2on	S2ons	S2n
Ml-gclD	N	S3er	S3r	S3er	S3er	S3r
Nao-sicLA	S2n	N	S3o	S3o	S2ons	S3o
Png-mw-slB	S2ewons	S2rons	S2rons	S2rons	S2rons	S2rns
Png-slB	S3o	S2rns	S2rns	S2rns	S2rns	S2rns
Png-slB*	S3o	S2rn	S2rn	S2rn	S2rns	S2rn
Png-slC	S3ewo	S2erns	S2rns	S2erns	S2erns	S2rns
Png-slC*	S3ewo	S2ern	S2rn	S2ern	S2erns	S2rn
Png-slD	N	S3e	S2ewrns	S3e	S3e	S2ewrns
Wk-slC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r
Ws-clC	S3ewo	S2er	S2r	S2er	S2ers	S2r

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e	=	ความเสียหายจากการกัดกร่อน
w	=	ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
m	=	ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
o	=	ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
n	=	ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
s	=	ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางแผนกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีรายละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 4,216 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.46 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 4,174 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.28 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 42 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 14,925 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 61.80 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 8,090 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 33.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 477 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.98 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะขาม ไม้ผลผสม

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 444 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.84 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 3,221 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 1,173 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.86 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,197 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.96 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะขาม ไม้ผลผสม

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 868 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.59 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 3,548 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 14.69 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 42 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,308 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.42 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,273 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 766 ไร่ หรือร้อยละ 3.17 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 375 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.55 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 391 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.62 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ

(สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 361 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น พืชหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,573 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.65 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบสมบูรณ์ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ สามารถพัฒนาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นนอกภาคการเกษตร เช่น เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือเขตชุมชนเมือง เป็นต้น และในการใช้ที่ดินทำการเกษตรต้องมีการวางแผนการผลิตและการเพาะปลูกที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ และเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

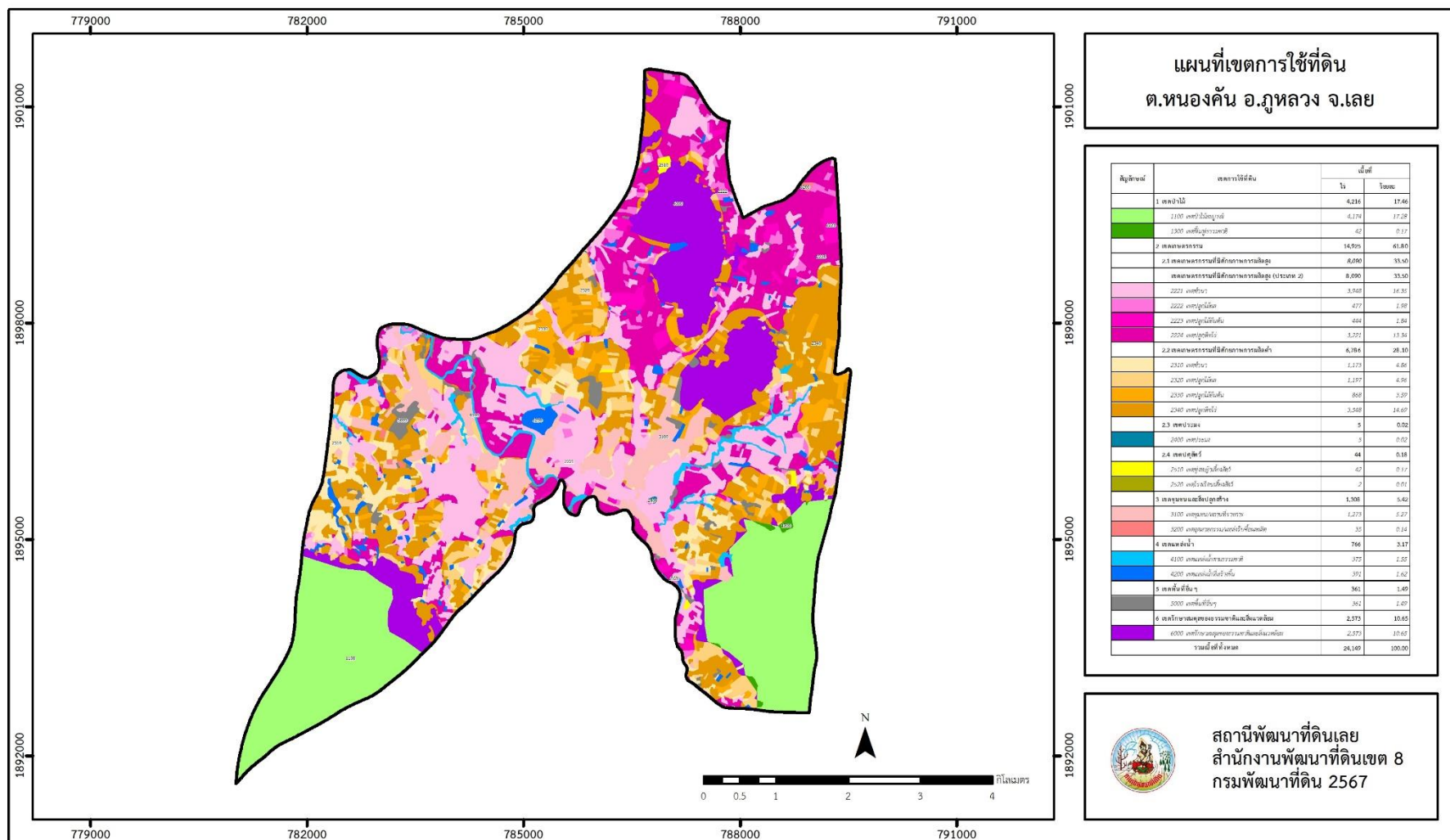
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	4,216	17.46
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	4,174	17.28
1.2 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	42	0.17
2. เขตเกษตรกรรม	14,925	61.80
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	8,090	33.50
เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 2)	8,090	33.50
1) เขตทำนา	3,948	16.35
2) เขตปลูกไม้ผล	477	1.98
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	444	1.84
4) เขตปลูกพืชไร่	3,221	13.34
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	6,786	28.10
1) เขตทำนา	1,173	4.86
2) เขตปลูกไม้ผล	1,197	4.96
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	868	3.59
4) เขตปลูกพืชไร่	3,548	14.69
2.3 เขตประมง	5	0.02
1) เขตประมง	5	0.02
2.4 เขตปศุสัตว์	44	0.18
1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	42	0.17
2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	2	0.01
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,308	5.42
4. เขตแหล่งน้ำ	766	3.17
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	361	1.49
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,573	10.65
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	24,149	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลยแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองคัน เพื่อมีความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเลย เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเลย นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/กลุ่มแปลงใหญ่)

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินการของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเลย)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดเลย)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ศาลาอเนกประสงค์บ้านหนองคัน เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหนองคัน สถานีพัฒนาที่ดินเลยได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหนองคัน ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาแมลงศัตรูพืชและโรคพืชระบาด ปัญหาปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง และปัญหาการรักรกรรมสิทธิที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ดินตื้น (3) ดินเป็นกรด และจากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลหนองคัน ซึ่งมีเนื้อที่รวม

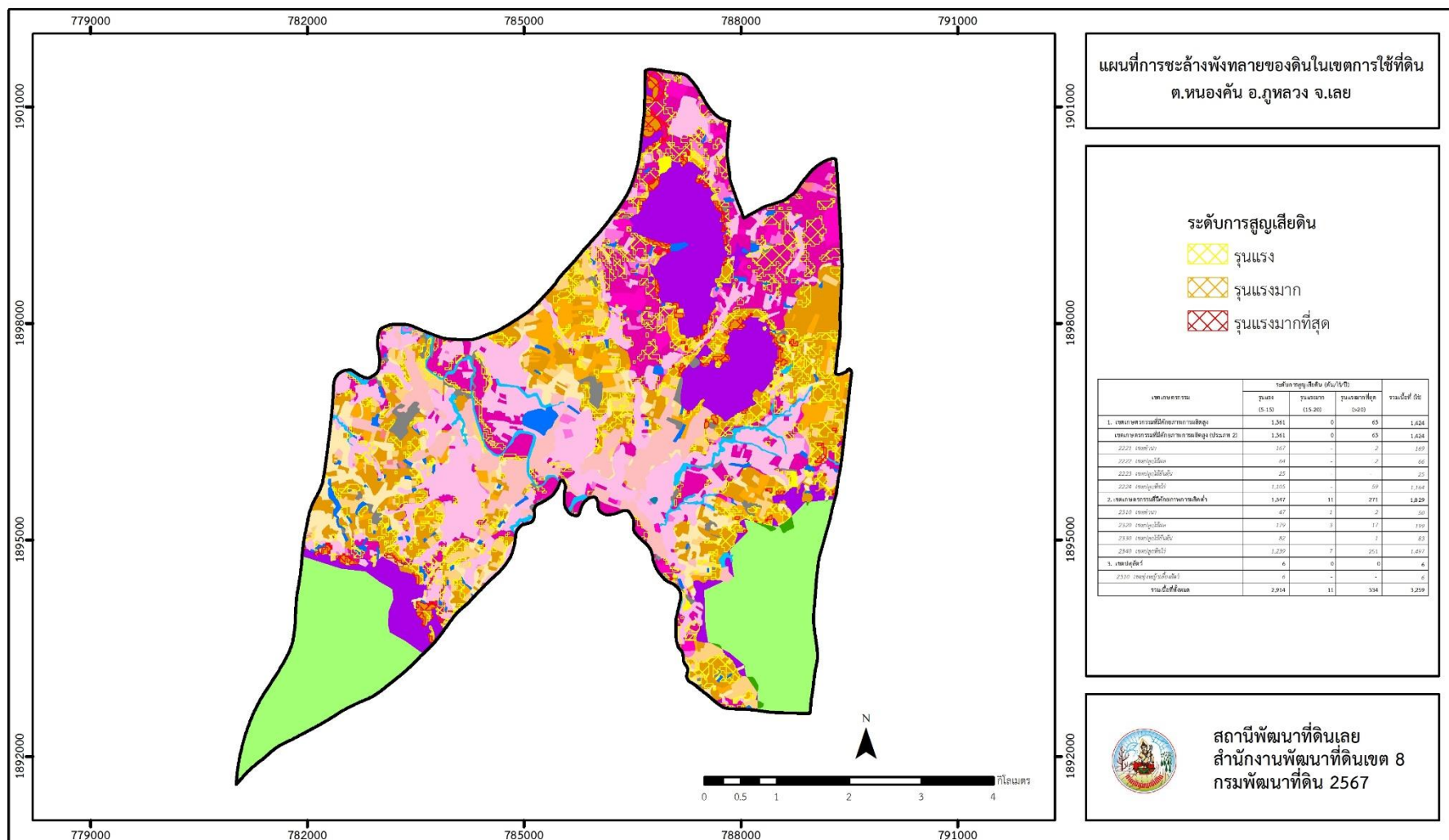
24,149 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 12% มีจำนวน 8,175 ไร่ หรือร้อยละ 33.85 ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 8,030 ไร่ หรือร้อยละ 33.24 ระดับความลาดชันระหว่าง 2-5% มีจำนวน 1,817 ไร่ หรือร้อยละ 7.53 มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 6,127 ไร่ หรือร้อยละ 25.38 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 3,259 ไร่ หน้าที่ดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึง ไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินชั้นไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลหนองคัน ทั้งน้ำ เพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 12% มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกันเนื่องจากพืชนำไปใช้และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนดินชั้นดินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้นกิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ (2) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (5) ป้องกันน้ำท่วม และ (6) ขุดสระน้ำในไร่นา

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 6 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาของดินเสื่อมโทรม โดยจัดทำโครงการ “การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน ที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลอยู่ในเขตชลประทานและพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง (ทุกหมู่บ้าน) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ฝายน้ำล้น คลองส่งน้ำ (ทุกหมู่บ้าน) ขุดสระน้ำในไร่นา (ม.9) คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล (ทุกหมู่บ้าน) ปรับรูปที่ดิน ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 8,090 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,506,600
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 8,090 ไร่	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	175,500
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	401,625
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	40,500
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	20,250
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	459,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	8,100
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	401,625
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,091,190
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	519,750
	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	270,000
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	301,440
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	450,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	450,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 6,786 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,334,613
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	380,250
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	870,188
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	87,750
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	47,250
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	994,500
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	17,550
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	937,125
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,372,860
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,039,500
	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	630,000
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	703,360
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	975,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	975,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตประมง เนื้อที่ 5 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	29,250
	1.1 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	29,250
	2. การบริหารจัดการน้ำ	86,625
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	86,625
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	75,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	75,000
4. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 44 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	151,538
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	66,938
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	6,750
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	76,500
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,350
	2. การบริหารจัดการน้ำ	86,625
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	86,625
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,022,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	3,637,300
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,500,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	10,159,300

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 8,090 ไร่ 1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 6,786 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัดเลย) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศวพ.เลย) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศวพ.เลย) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศวพ.เลย) 5) โครงการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศวพ.เลย) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 12) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (อบต. หนองคัน) 13) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (อบต. หนองคัน)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สนง.เกษตรอำเภอกุหลาบ) 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต. หนองคัน)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.3 เขตประมง เนื้อที่ 5 ไร่ 1.4 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 44 ไร่	1) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (อบต. หนองคัน) 2) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย) 3) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย) 4) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 766 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (โครงการชลประทานเลย) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (โครงการชลประทานเลย) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลอง จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													5,022,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ราย	90	90	90	90	90	450	117,000	117,000	117,000	117,000	117,000	585,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชยุค (ปอเทือง)	ตัน	9	9	9	9	9	45	267,750	267,750	267,750	267,750	267,750	1,338,750	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	ไร่	1,800	1,800	1,800	1,800	1,800	9,000	27,000	27,000	27,000	27,000	27,000	135,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	90	90	90	90	90	450	13,500	13,500	13,500	13,500	13,500	67,500	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	180	180	180	180	180	900	306,000	306,000	306,000	306,000	306,000	1,530,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.6 การส่งเสริมปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	360	360	360	360	360	1,800	5,400	5,400	5,400	5,400	5,400	27,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (เมล็ดพันธุ์ปอเทือง)	แห่ง	2	2	2	2	1	9	297,500	297,500	297,500	297,500	148,750	1,338,750	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ													3,637,300	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	2.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	15	15	15	15	15	75	346,500	346,500	346,500	346,500	346,500	1,732,500	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	ไร่	90	90	90	90	90	450	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	900,000	พด.
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง	1	1	1	1	1	5	200,960	200,960	200,960	200,960	200,960	1,004,800	พด./ขป./พด./อบต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน													1,500,000	
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	1,250,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	พด.
	4. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ													2,130,500	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.1 ส่งเสริมกลุ่มทำปุ๋ยหมัก	กลุ่ม	9	9	9	9	9	45	306,000	306,000	306,000	306,000	306,000	1,530,000	กษ.จ./กษ.อ./พด./อบต./ตบส.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.2 อบรมการปลูกอ้อย	ราย	30	30	30	30	30	150	5,100	5,100	5,100	5,100	5,100	25,500	กษ.ท./กษ.จ./พด./กษ.อ./ศวท./ตบส.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.3 การจัดตั้งและสนับสนุนงบประมาณกลุ่มอาชีพ	กลุ่ม	2	2	2	2	1	9	100,000	100,000	100,000	100,000	50,000	450,000	กษ.จ./กษ.อ./ทต./อบต./คปส.
เขตแหล่งน้ำ	4.4 การสนับสนุนฟื้นฟูปลาน้ำจืด (ปล่อยแหล่งน้ำสาธารณะ)	ตัว	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	ประมงน้ำจืดเลย/ทต./อบต./ปม.จ./คปส.
5. งานสาธารณูปโภค														15,775,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.1 ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	เมตร	500	500	500	500	500	2,500	1,155,000	1,155,000	1,155,000	1,155,000	1,155,000	5,775,000	อบจ./ทต./อบต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.2 ขยายเขตไฟฟ้า	ประมาณการ							2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	10,000,000	กฟภ./ทต./อบต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566).** แหล่งที่มา:

<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>.
1 มีนาคม 2566.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565.** แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2566.** แหล่งที่มา :
<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567).** แหล่งที่มา :
<http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566).** กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวง
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).**
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ.** กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคัน. 2567. **วิสัยทัศน์ของตำบล ปี 2567.** แหล่งที่มา :
<https://nongkan.go.th/public/list/data/index/menu/1168>, 25 กรกฎาคม 2567

สถานีพัฒนาที่ดินเลย

135 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42100
โทร. 042-039627